

JAUME BARTUMEU CASSANY
EXCAP DE GOVERN

Una mirada a la societat

Hi ha dues Andorres, que van a velocitat diferent

Porto setmanes anotant notícies que podríem qualificar d'ordinàries: les que parlen de la gent i de la seva vida, gairebé de la seva supervivència.

Són notícies que parlen de dotzenes, de centenars de persones que tornen a comprar peix congelat perquè és més barat. I de conductors que abandonen el cotxe al taller perquè no poden pagar la factura de la reparació.

És l'altra notícia, la notícia callada. No és la més dramàtica perquè no fa referència a famílies desnonades, ni de cases on no entra ni un sou de misèria.

Però són comportaments de necessitat. És el resultat de la fractura social i la consolidació de les dues Andorra.

Surt una societat d'estretors econòmiques, que canvia els hàbits de consum, restringeix sortides de lleure i s'acomoda a la cultura de l'escassetat. L'espanta l'anunci de la pujada de la llum. Es posa a tremolar amb els avisos de retallades. I mira els seus fills i no s'atreveix a concebre projectes per a ells.

Els estudis de Càritas i de la Creu Roja deixen clar que el risc de pobresa augmenta a moltes famílies. Per a algunes d'aquestes famílies hi ha una punyent realitat: no poden fer vacances, fer dinars amb familiars o amics una vegada al mes, consumir carn o peix més de dos dies a la setmana o mantenir l'habitatge en condicions energètiques adequades, sigui a l'estiu o a l'hivern.

Ho ha confirmat l'estudi presentat dijous passat (Bon-

dia 31 de maig, pàgina 3) Un 9,4% dels enquestats "no es pot permetre menjar carn, pollastre o peix cada dos dies." La xifra s'ha doblat des del 2010 i ha pujat en més de dos punts respecte de l'any passat.

Són els perjudicats per la fractura social, els de l'Andorra que no viu en l'alegria. Es queixen en silenci i suporten les mancances amb resignació. Cada dia se sent més que això farà un pet, però feliçment ningú no encén la metxa. És el retrat de la societat més resignada que hem vist en democràcia. És el triomf d'una censura col·lectiva, imposada per la por que tot pugui empitjorar. És

La vergonya que provoca la pobresa es tradueix en la seva absència del debat polític

el moment en què un govern podria reformar el que vulgui, perquè la por domina les resistències.

La vergonya que provoca la pobresa es tradueix en la seva absència en el debat polític: simplement, no hi ha protesta que ens alerti de les penes i els problemes. Els pobres, incorrectament avergonyits per la seva condició, es mantenen en silenci. I, amb el silenci, en la invisibilitat.

El departament d'Estadística del Govern va publicar el 13 de maig unes dades en les quals s'evidencia que una de cada

cinc persones que van marxar del país l'any 2023 era de nacionalitat andorrana. (Bondia, 14 de maig del 2024 pàg. 8)

Van ser 509 andorranes i andorrans (un 48% més que l'any 2022), d'un total de 2.638 persones que van canviar de residència deixant Andorra. Són cinc-cents nou persones que van marxar del seu país. Probablement la gran majoria dels que ho van fer no van pas marxar contents, sinó més aviat forçats per les dificultats enormes de viure, o de sobreviure, al seu país.

La diària és tossuda i mostra que els objectius de llarg termini i la pràctica quotidiana van per camins diferents.

Això s'entreveu en aquesta expatriació de ciutadans que equival a constatar les dificultats per relançar l'ascensor social del país. Andorra era un país d'oportunitats.

Però perquè es puguin aprofitar les oportunitats cal mantenir la cohesió social. Ens cal més que mai protegir el patrimoni col·lectiu amb conductes cooperatives. Garantir el compliment dels deures i protegir l'exercici dels drets de tota la població cal avui més que mai. Garantir el funcionament de l'ascensor social és vital per a la cohesió d'avui i sobretot de la del futur. Les decisions que prenem avui determinen el nostre demà. I aquest ascensor social passa per invertir en els infants i joves i en la seva educació com una prioritat indefugible.

No s'està fent, i es nota.